

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censuris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

1 Cambium, quod licitum, & illicitum iudicandum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 3.

P Veri Præfecti coquina de mandato eius aliqua comestibilia alicuius valoris amicis suis deferentes, qui credunt, vel credere debent, Præfectum suum illa donaria mittendo peccare mortaliter, ipsi etiam ea deferendo peccant; & non nisi deficiant, absolviendi sunt, etiamsi non deferendo de domo eijcerentur. ex Nauar. in Man. cap. 17. num. 19. & cap. 24. num. 31.

DECISIO VI.

Ex cons. 6. alias 2.

P Rocurator Magnatis conventionem cum pistore, & lanio faciens, quod ipse accipiet pretio currente panem & carnes necessarias pro domo Domini sui, si pistor, & lanus ei pecunias singulis mensibus dent; licet pecunias illas sibi lucrari potest, cum exinde nihil damni Domino accedat, & ipse operas & industriam suas adhibeat.

DECISIO VII.

Ex cons. 7. alias 4.

M Vlio bona fide res de loco ad locum portans, si in via cognoscat res illas furto esse sublatas, satisfacit saltem quoad forum conscientie suæ, si illas vel personæ, cui reddere promiserat, vel ei, qui eas sibi commendauit, reddat monendo tamen eos de illicita bonorum illorum retentione. ita Sotus. l. 4. de iust. q. 7. art. 1. & Nau. in Man. capit. 17. num. 29.

DECISIO VIII.

Q Vi bona alicuius furatur, & postea penitentia ductus ea alteri dat, vt ea restituat, & ipse intra domum veri domini illa secreto reponit, ita tamen vt ad verum Dominum non perueniant; vterque ad restitutionem tenetur: Quia restitutio requirit, vt res in pristinum statum reponatur; furtum autem in statu, in quo erat, non censetur repositum, donec ad suum Dominum perueniat: vnde cum in casu proposito res per talem protectionem in potestatem veri Domini carum non venerint, neuter carum ab obligatione restitutionis excusatur.

TITVLVS XIII.

De Usuris.

SVMMARIVM.

- 1 Cambium, quod licitum, & illicitum iudicandum.
- 2 Interesse ex lite proueniens ob debitum non solum iuste petitur.
- 3 Promissio usuras soluendi non obligat, nisi sit iurata.
- 4 Contractus mutui, cum clausula, teneatur ad aliquid propter moram, licitus est.
- 5 Fructus rei venditæ pro pretio non soluto ex conuentione recipi possunt.
- 6 Depositum cum facultate vtendi eo, sit mutuum.
- 7 Interesse lucri cessantis, vel damni emergentis peti potest.
- 8 Societas licita vt sit, tria sunt necessaria, & quam ea sint.
- 9 Societas, vt videtur certum lucrum accipere valeant, vt contrahi possit.
- 10 Mutuus sub usuris, nulla lege amittit, quod mutuat.
- 11 Mandatarius pecunias suas pro mandante impendens, licite cambium capit.
- 12 Deponens scuta aurea, & postea illa mutuatim repetens, qua ratione aliquid plus accipere possit.
- 13 Oeconomus aliquid plus pro scutis aureis accipiens illud suum facit.

14 Societas, in qua industriam ponens dimidium quoque periculi pecunia subit, & dimidium lucri percipit, est iniusta.

15 Societas centum ouium, vt eas dans intra biennium 18. scuta capiat, iniusta.

16 Lex, qua solutio cambij per sex menses differtur, est iniusta.

17 Societas, vt conferenti pecunias dentur quinque pro centum, illicita.

18 Deponens pecunias in monte Pietatis, qua ratione aliquid plus capere potest.

19 Actio ad centum post biennium soluenda, minoris emi potest.

20 Venditio maiori pretio ob dilatam solutionem iniusta, nisi &c.

21 Venditor quando interesse lucri cessantis iuste petit.

22 Contractus exercitos, qui putantur liciti, bona fide faciens, non peccat.

23 Usura non est capere aliquid ultra id, quod sub periculo datur.

24 Contractus illicitos, seu dubios, qui diu exercuit, quid facere tenetur.

25 Debiti ob solutionem quædo aliquid amplius accipere licet.

26 Locatio iniusta est, si pensio sit maior iusto, & æquo, vel à principio soluenda, vel conductor, ad quem non debet obligatur.

27 Societas super officijs Romæ, quo iure iustificatur.

28 Pacta in huiusmodi societate, que licita, & illicita sunt.

29 Periculum perdendi facit contractum, alioquin iniustum, censeri iustum.

30 Socius capitale restituere tenetur, si equus punctus calce socium necauit.

31 Societas super officijs ad rationem 10. vel 12. pro centum, an licita.

32 Emere scuta iusto pretio, ad carius uendendum, non licet.

33 Venditor, ob solutionis dilationem, quando aliquid ultra pretium accipere queat.

34 Mercator uendens carius pretio rigoroso peccat.

35 Venditio maiori pretio dilata solutione facta, peccatum, & usura est.

36 Societas ouium cum pacto e. iniusta, usuraria est.

37 Vendens granum pretio, quo tali me se valebit, medio debet pretio esse contentus.

38 Mutuus a mutuatario potest etiam ante moram stipulari lucrum verisimile cessans, e. damnum emergens.

39 Cambiorum futurorum interesse, post bullam Pij V. non potest certificari.

40 Vendere carius, aut vilius emere, quam res valeat, ob dilatam, vel anticipatam solutionem non licet.

41 Cambia, & recambi, pro secundis nuptijs, an, et qualiter fieri possunt.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 31.

C Ampfor Romæ dans pecunias Lugduni soluendas illi, qui Lugduni non habet agentem, nec numismata, sed rogat campforem, vt ipsemet ad suum correspondentem scribat, vt nomine campfarij cambium soluat, & traiciat: ex quo fit, vt correspondens, præter propriam personam, duarum personarum vicem gerat, dantis, & accipientis cambium, & respectu accipientis pecunias soluit Lugduni, & traicit, & respectu campforis dantis pecunias remittit, & pro maiori parte in eodem loco campfarius soluit cambium, & modum cambiendi licitum facit: cum cambium per literas iustum sit quatuor concurrentibus, vt habetur ex Nau. in Manual. capit. 17. nume. 289. 290. 295. & 300. nimirum si seruetur æqualitas valoris inter pecuniam datam, & accipiendam per easdem literas: Deinde quod campfor non accipiat plus iusta mercede, seu salario iusto

M pro

pro cambio; Et Præterea quod campfor qui dat pecunias soluendas sciat, vel probabiliter credat, quod persona, cui eas dat, habeat pecunias, vt fidem, seu creditum, & voluntatem satisfaciendi literis. & solutioni in locis, vbi soluenda sunt; & denique quod locus in quo pecuniae soluenda sunt, longe distet a loco, in quo dantur literæ. Quæ omnia in prædicto cambio concurrunt. & ideo licitum censeri debet. Non enim (quod deesse videtur) soluitur pecunia cambita in eodem loco, vel formaliter quia cambiatur Romæ, & soluitur Lugduni; vel æquivalenter, quia obligatio, qua Antonius exempli causa, se obligauit ad soluendum pecunias Lugduni, tollitur omnino per obligationem, qua Petrus campfor se obligat ad eas ibi soluendas per Ioannem agentem & procuratorem suum; officijs autem diuersis sibiipsis non repugnantibus, vnus non idemque fungi licite potest, & campfor passim fiunt creditores vnus sub vna ratione, & debitores eiusdem sub alia.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 11.

Debitor, qui in mora est soluendi debitum ad diem constitutum, creditori vltra debitum principale, tam interesse damni emergentis, quod creditor in litigando est passus, Ant. in cap. conquestus. de vsur. quam interesse lucrifaciens, quod creditor verisimiliter lucrifecisset, si principale tempore debito solutum fuisset, in vtroque foro soluere tenetur ex Na. in Man. cap. 17. num. 211. Interesse autem lucrifaciens, perpenis circumstantijs personarum, loci temporis, & opportunitatum lucrandi, quæ sese obtulerunt, si summa principalis opportuno tempore soluta fuisset. prudentis vniarbitrio iudicandum est. Arg. ca. de causis. de offi. deleg.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 8.

Mutuans ab alio 700 aureos & obligatus se ad soluendum ei mille per instrumentum publicum, confitendo se illa debere, nulla facta mentione, quod 700. realiter mutuo accepit, & 300. promisit pro interesse creditoris, & differens solutionem & restitutionem per multos annos, eo quod non sit interpellatus a creditore, qui est amicus eius, & aliqua bona opera a mutuatario accepit: si mortuo creditore, hæres a præfato mutuatario non solum illa mille petat, sed interesse lucrifaciens, quod ex illis creditor facere potuisset; non tenetur mutuatarius illa 300. soluere, nec interesse aliquod ratione illorum 700. dammodo promissio de soluendo mille in iuramento iurata non fuerit; quia promissio simplex de soluendo vsuras nullo iure obligat, cap. debitores. de iureiur. & quicquid vltra sortem accedit, est vsura, cap. 1. 2. & 3. 14. q. 3. illa vero 300. vltra sortem principalem pro vsuris promissa censentur; interesse autem non debetur, nisi vel creditor mercator sit, qui a mercando cessat, eo quod non erat sibi tempore debito solutum; Argu. l. 3. ff. de eo quod certo loco. vel nisi debitor in mora sit soluendi; & debitor non est in mora, nisi a creditore interpelletur, ex Innocen. in cap. fin. de vsur. Quod si promissio soluendi vsuras iurata sit, obligat ad soluendum, & reddendam Deo iuramentum suum. d. cap. debitores. Potest tamen ab Episcopo, vel Papa iuramenti relaxationem in eo euentu petere, propter contractum vsurarium, quo se ad soluendum obligauit; cap. 1. de iureiur. & sic vsuras illas etiam iuratas soluere non tenebitur.

DECISIO IV.

Ex consil. 4. alias 13.

Contractus mutui absolutus cum clausula posita, vt vel tantum triticum cum tali tempore a mutuatario bonum, nitidum, & mercantile restituat, quantum ipse a mutuantis recepit, vel vt soluat tria scuta pro quolibet Rubio; si tempore debito triticum non soluat, & conuentus in iudicio, & condemnatus ad rationem quanti plus triticum creuerat in ætimatione, videlicet ad quinque scuta pro quolibet Rubio, prout triticum tunc valebat huiusmodi contractus licitus fuit; & mutuantis ex defectu restitutionis gratia suo tempore faciendi augmentum illud, accipere potest,

prout a Iudice constituitur; & dampnum quod euenit, cum ex mutuatarij culpa, & mora proueniat, non mutuantis, aut Iudici, sed ipsi mutuatario moroso imputari debet. cap. Mora. de reg. iur. in 6.

DECISIO V.

Ex consil. 5. alias 21.

Vendens domum pro pretio mille aureorum, de quibus 500 soluere promittit illinc ad vnum annum cum pacto, quod tempore solutionis dicti residui venditor teneatur præstare vnum fideiussorem de euictione domus, & vltorius in euentum non solutionis dicti residui, vt supra, emptor dat potestatem venditori dictam domum propria auctoritate capiendi, & illud retinendi, & fructus in vltus suos conuertendi absque eo quod in sortem compensentur pro currente quantitate vsque ad effectualem solutionem dicti residui; & adueniente tempore, & termino anni non soluitur residuum pretij, quia venditor non potest præstare fideiussorem de euictione, vnde per dictas partes prorogatur tempus soluendi ad alium annum cum hoc, quod interim emptor teneatur præstare fructus venditori pro rata dicti residui; licet hoc casu venditor ab emptore dictos fructus accipere, & retinere potest, immo & eos potere, qui nondum eis soluti, sunt a tempore anni prorogati, ob illam tantum æquitatem, quæ habet, quod nemo cum aliena iactura locupletari debeat; leg. iure naturæ, ff. de reg. iur. & c. locupletati eo. tit. in 6. fructus tamen perceptos intra annum præstitutum in contractu ad soluendam reliquam medietatem, accipere, aut petere nequit; quia intra illum annum nulla locupletatio cum aliena iactura confiderari potest, eo quod ipsarum partium libera, & spontanea conventionione, pro pretio domus mille soluenda erant 500. tempore venditionis, & alia 500. in fine anni.

DECISIO VI.

Ex consil. 6. alias 22.

Emens fundum, & eo fruens, dando fideiussorem ad soluendum venditori pretium post certum tempus, & simul dans fideiussori mille aureos pro parte pretij, eo pacto, vt fideiussor soluat partem pensionis fundi empti, quæ respondet parti prædicti pretij, mille aureorum, vsura committitur, obligando fideiussorem, vt mille aureos; qui sunt fors principalis, venditori soluat, & vltra hanc principalem sortem, vt etiam soluat sibi partem pensionis illis respondentem, pro vsu illius pecuniæ vsque ad tempus solutionis, eo quod depositum cum facultate vrendi eo fit mutuum.

DECISIO VII.

Ex consil. 7. alias 3.

Mutuans aliquid a mutuatario vltra id, quod mutuatam interesse lucrifaciens, quam damni emergentis licite petere, & accipere potest; ex Nau. in Man. cap. 17. num. 212. & si mutuantis ob defectum solutionis a mutuatario tempore debito faciente, ad vsuras accipere cogitur, vt suo creditori soluat, cui etiam certa die soluere tenebatur easdem vsuras, & dampnum Mutuati Mutuatarius restituere tenetur. Arg. cap. Petruenti. & cap. constitutus. de fideiur.

DECISIO VIII.

Ex consil. 8. alias 25.

Societas, qua duo inter se societatem inuent, iuxta consuetudinem loci, sic vt vnus conferens pecuniam, octo pro certum accipiat, saluo manente capitali, iniusta, & illicita est; eo quod, cum tria ad societatem licitam necessaria sint, ex Nau. in Man. cap. 17. num. 252. nimirum licita negotiatio: Aequalitas lueri, pro quantitate partium collatarum: & vt pecunia periculo eam conferentis subiaceat, adeo vt si peteat, illi tota peteat: in dicta societate pecuniam conferens, saluo manente capitali, lucrum sine villo damno reportat, quod est illicitum, cum lege naturali, qui sentit commo-dum etiam dampnum, & onus sentire debet. cap. qui sentit. de reg. iur. in 6.

DE-